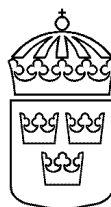

Riksdagens protokoll 1995/96:85

Onsdagen den 24 april

Protokoll
1995/96:85

Kl. 12.00 – 12.46

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 18 april.

2 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1995/96:185

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:185 av Eva Goës (mp) om gränsvärden för radioaktiv strålning m.m.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 maj 1996.

Skälet till dröjsmålet är internationella engagemang.

Stockholm den 19 april 1996

Anna Lindh

Interpellationerna 1995/96:181 och 182

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:181, Samordning av ombudsmän samt interpellation 1995/96:182, Integrationspolitiken, båda ställda av Juan Fonseca, får jag meddela att jag ej kan besvara dessa inom föreskriven tid på grund av hög arbetsbelastning.

Jag kommer att besvara interpellationerna fredagen den 3 maj kl. 9.00.

Stockholm den 19 april 1996

Leif Blomberg

3 § Svar på interpellation 1995/96:159 om massarbetslösheten, bidragsberoendet och de höga skatterna

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig om regeringen är beredd att sänka skatten på arbete för låg- och medelinkomsttagare, att skapa

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

goda förutsättningar för företagande och att riva hinder för expansion av den privata tjänstesektorn.

Bo Lundgren söker i sin interpellation leda i bevis att det finns ett nära samband mellan höga skatter, transfereringarnas betydelse för medborgarnas ekonomiska standard och den höga arbetslöshet som vi har i dag. Jag har förståelse för att det på ett begränsat utrymme är omöjligt att redovisa alla led i den argumentation som krävs för att den ekvationen skall gå ihop. Jag uppfattar också interpellationen mer som ett försök att få till stånd en debatt.

Det som Bo Lundgren kallar bidragsberoende är den generella och skattefinansierade välfärdspolitik som majoriteten av det svenska folket under en lång följd av år ställt sig bakom.

För transfereringarnas del består denna modell av två delar. För det första betalar den enskilde medborgaren till sig själv genom skatter och socialavgifter. Detta är en omfördelning av inkomster mellan olika perioder i livet, från aktiva perioder till perioder av bl.a. sjukdom, arbetslöshet och pensionering. I denna del har det generella systemet klara försäkringsinslag. Men omfördelningen innebär också en omfördelning mellan olika medborgare, där höginkomsttagarna bidrar mer efter sin högre skatteförmåga än vad låginkomsttagarna gör.

Med syftet att illustrera hushållens beroende av den offentliga sektorn refererar Bo Lundgren en undersökning där det för den helt dominerande delen av Sveriges kommuner påstås gälla att den övervägande delen av hushållens inkomster kommer från offentliga sektorn. Påståendet blir begripligt, om ens då, först om man lägger samman så olika storheter som löner för offentliganställda och transfereringar, inklusive pensioner, till hushållen. Det speglar också förhållandena vid en tidpunkt då den offentliga sektorn betalade ut väsentligt mer än vad den fick in i skatter och avgifter.

Bo Lundgren hävdar att Sverige hade en strukturell arbetslöshet under 1970- och 1980-talen som doldes av en expanderande offentlig sektor. Flertalet studier visar emellertid att Sverige hade en låg strukturarbetslöshet åtminstone fram till början av 1990-talet, då den förefaller ha stigit som en följd av det kraftiga efterfrågebortfallet. Sverige hade också fram till 1990 fler sysselsatta i den privata sektorn än så gott som alla andra OECD-länder.

Bo Lundgren säger också att den enligt hans mening hårda beskattningen av produktionsfaktorerna arbete och kapital har försvagat tillväxtkraften i den svenska ekonomin. Förutom att det om något är skattestrukturen och inte skattenivån som är avgörande kan följande sägas i denna fråga.

1990–1991 års skattereform, det som Bo Lundgren kallar marginalskattereformen, innebar en förhållandevis kraftig sänkning av skatten på arbete. De höjningar som har skett sedan dess har varit nödvändiga i saneringen av de offentliga finanserna.

Bo Lundgren säger att skatterna på arbete i form av inkomstskatt, socialavgifter och mervärdesskatt har gjort arbetskraften dyrare och slagit ut vissa sektorer, särskilt den privata tjänstesektorn. Överväldringen av olika skatter rör komplicerade frågor, men det mesta talar för

att skatter på arbetskraft, allra helst på litet längre sikt, bärs av löntagarna själva. Det innebär att de svenska arbetskraftskostnaderna i ett internationellt perspektiv i sig inte är särskilt höga och inte har så stor betydelse för sysselsättningen. I sammanhanget bör för övrigt noteras att uttaget av arbetsgivaravgifter sjunkit med nära nog sex procentenheter mellan 1990 och 1996.

Den bild som Bo Lundgren målar upp av onda cirklar, där höga skatter ökar arbetslösheten, vilket i sin tur kräver ännu högre skatter, är därför inte hållbar.

Bo Lundgren efterlyser en särskild reduktion av skatteuttaget på tjänster som efterfrågas av hushållen. Jag har nyligen, i ett tidigare interpellationssvar till Rose-Marie Frebran, kommenterat denna fråga: Jag är inte övertygad om att detta skulle leda till en varaktig uppgång i sysselsättningen.

När det gäller kapitalbeskattningen väljer Bo Lundgren att klumpa ihop alla kapital- och företagsskatter, som om Sverige vore en sluten ekonomi. Sverige har en lång tradition med internationellt sett konkurrenskraftiga företagsskatte regler, som ytterligare befastes genom 1990–1991 års skattereform. I detta perspektiv framstår Bo Lundgrens tal om successivt försämrade villkor för företagande sedan 1960-talet genom bl.a. ett kraftigt höjt skatteuttag som egendomligt. Detta gäller också det allmänna talet om dubbelbeskattningen av det egna kapitalet som ett hinder för expansion och nya jobb.

Det finns dock anledning att utreda, vilket för övrigt redan görs, vilka förutsättningar som finns att åstadkomma lättnader i företagsbeskattningen som förenar kraven på förbättrade investeringsvillkor och en rättvis fördelning. De sänkta aktieskatter som på Bo Lundgrens initiativ genomfördes 1994 uppfyllde inte dessa dubbla krav. De innebär en säker omfördelning av inkomster till företagets ägare men högst osäkra effekter, och i vissa fall negativa sådana, på företagets investeringar, och de finansierades med höjd skatt för företagen. Mot denna bakgrund har regeringen avsatt en särskild ram om 2 miljarder kronor för åtgärder som kan vidtas efter en översyn av företagsbeskattningen.

Bo Lundgren vill lindra den s.k. straffbeskattningen av mindre aktiebolag genom förändringar i de särskilda reglerna för fåmansägda aktiebolag. Dessa regler berörs av det utredningsuppdrag som jag nyss talat om. Bo Lundgren har ju själv ansvarat för dessa regler. Jag vet att han är medveten om att detta är ett komplext område, där en avvägning måste göras mellan önskemålen att ge goda investeringsvillkor för seriös näringsverksamhet och de lika angelägna önskemålen att förhindra skatteplanering och skattemässig omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster.

Bo Lundgren avslutar med att efterlysa en ny skattereform, där huvuduppgiften är en kraftig sänkning av skatten på arbete för låg- och medelinkomsttagare. Detta skall i första hand ske genom sänkta kommunalskatter, antingen genom sänkt utdebitering eller genom höjda grundavdrag. Bo Lundgren säger att dessa skattesänkningar måste finansieras fullt ut. Att han samtidigt talar om positiva spiraler indikerar dock att han också räknar med s.k. dynamiska effekter. Det har

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

gjorts förr, och det är ett uttryck för att man inte tar så allvarligt på finansieringsfrågan samtidigt som man vill undvika besvärande besked om nedskärningar. I rådande offentlig-finansiella läge, för staten och kommunerna, är detta inte en ansvarsfull politik. Den som nu ställer ut löften om skattesänkningar måste tala i klartext om varifrån pengarna skall tas och vem som skall betala skattesänkningarna. Efter de allvarliga nedskärningar av de offentliga utgifterna som gjorts finns det inga enkla eller lätta besparingar kvar.

Anf. 2 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Detta är min första debatt med det nya statsrådet Östros. Jag tycker att det skall bli trevligt att debattera i fortsättningen. Det skulle vara ännu trevligare om svaren blev utförligare och dessutom med en sådan inriktning att vi kunde lösa en del av Sveriges problem.

Mitt mål är att Sverige skall utvecklas till ett land där de som kan arbeta har arbete, där man normalt kan leva på sin lön och där välförhållandet utvecklas så att de som verkligen behöver vårt gemensamma stöd också kan få det. Men så är det ju inte i dag.

När den gamla svenska modellen kom till vägs ände i slutet av 80-talet efter ett par decennier av misslyckad ekonomisk politik exploderade arbetslösheten. Det var ju i februari 1991 som Aftonbladet på sin förstasida talade om de 1 000 jobb som förlorades varje dag. Därmed ökade bidragsberoendet. Det accentuerades av att kostnaderna steg för arbetslösheten. Otryggheten för människorna som var beroende av det offentliga steg därför att givna löften bröts, och de fortsätter att brytas på ett sätt som drabbar framför allt svaga grupper. Thomas Östros nöjer sig nu med att ifrågasätta grunden för mina frågor. Om jag skulle göra jämförelsen med ett djur, så är det ungefär som när strutsen sticker huvudet i sanden för att tro att verkligheten inte längre existerar.

Thomas Östros avvisar tanken på att det skulle finnas några grundläggande strukturella problem i svensk ekonomi. Allt kokar ned till att det var den minskade efterfrågan i slutet av 80-talet och i början av 90-talet som orsakade problemen. Så var det naturligtvis inte, och det hoppas jag verkligen att Thomas Östros inser.

Thomas Östros försvarar de massiva skattehöjningarna på arbete och kapital och ser inga problem med de höga skatterna och dubbelbeskattningen av eget kapital, för att ta några exempel.

Men om Thomas Östros nu inte tror på mig, så varför inte lyssna på en forskare som har ägnat sig åt detta, nämligen Magnus Henrekson? För några dagar sedan publicerades en bok som heter *Företagandets villkor*. Han säger att de allra viktigaste slutsatserna från de studier som han har gjort är att "spelregler i ekonomisk politik spelar en viktig roll för nyföretagande, sysselsättningsutveckling och med största sannolikhet också för tillväxt". När det gäller den politik som den nuvarande regeringen har fört och för säger han: "— de förändringar som genomförts i företagsbeskattningen innebär att små, nya och icke-realkapitalintensiva företag — dvs. arbetskraftsintensiva företag — "missgynnas av de förändringar som introducerades 1995". Han säger

vidare: "Med tanke på den från beslutsfattare uttalade målsättningen att man vill ha till stånd en kraftfull sysselsättningsexpansion i den privata sektorn framstår de förändringar som genomfördes 1995 som mindre lyckade." När det gäller tjänstesektorn, en del av det som kan ge de nya jobben, säger han: "Det höga skattetrycket blir särskilt besvärande vid produktion av tjänster där praktiskt taget hela kostnaden består av arbetskostnader och tjänsten i fråga ej är avdragsgill för köparen. I detta fall drabbas produktionen av en dubbel skattekil." Detta har inte jag skrivit utan en forskare i ekonomi som ägnar sig åt frågor om tillväxt och företagandets villkor. Det är alltså fakta vi diskuterar, Thomas Östros.

Jag vill mot denna bakgrund upprepa mina frågor. Den första frågan hänger naturligtvis inte bara samman med ekonomi och tillväxt utan också med människors stolthet och möjligheter. Tycker statsrådet att det är rimligt att de flesta skall kunna leva på sin lön utan bidrag? Tycker statsrådet att det är rimligt att avkastningen på eget kapital, som är grunden för varje nytt jobb, skall beskattas med 50 % när lånat kapital beskattas med 30 %? Finns det inte anledning att skapa bättre förutsättningar för tjänstesektorn?

Anf. 3 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Kampen mot arbetslösheten är den absolut viktigaste politiska frågan och den helt överskuggande uppgiften för regeringen. Men glöm inte, Bo Lundgren, det arv som vi har att hantera när det gäller arbetslösheten och vad som är grunden till detta arv.

Bo Lundgren har försökt sig på att föra en ekonomisk politik som går ut på att inte bry sig om att offentliga utgifter skenar – man kan ändå sänka skatter massivt för dem som man tror skall ta Sverige ur krisen, dvs. kapitalägarna.

Detta provade Bo Lundgren på under en treårsperiod, vilket fick förfärande konsekvenser. Det blev ett statsfinansiellt kaos som gav allt högre räntor, vilket minst av allt gav någon stabilitet för små- och nyföretagande. Hur tror Bo Lundgren att det kändes för små- och nyföretagare under denna period med räntechocker, då de och politiker jagades från hörn till hörn? De visste inte alls vilken ränta de hade att räkna med veckan därpå. De tiotusentals konkurser som skedde under denna period är naturligtvis ett facit på hur det går när man inbillar sig att strukturpolitik, som man kallar det, dvs. sänkta skatter för vissa centrala grupper, skall lösa problemen. En sådan strukturpolitik står i vägen för det som måste vara grunden för all ekonomisk politik, nämligen att se till att staten klarar sina offentliga finanser.

Vad Bo Lundgren och den borgerliga regeringen gjorde var att de sänkte skatter och samtidigt lät underskotten sticka i väg, dvs. de beskattade samtliga generationer. Underskott och lån skall någon gång betalas tillbaka. Det är klart att det gick att sänka skatter för den generation som då var verksam, men kommande generation får betala de underskott som uppstod.

När det gäller spelregler och ekonomisk politik har naturligtvis Magnus Henrekson, som Bo Lundgren citerade, rätt i att spelregler och

Prot. 1995/96:85
24 april

*Svar på
interpellationer*

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

ekonomisk politik är viktigt för företagande. Om Magnus Henrekson påstår att skattekvoten inverkar på tillväxten – jag har fått Magnus Henreksons bok men inte hunnit läsa den ännu – så har han fel. Om Bo Lundgren påstår detta vill jag säga att det inte går att finna något samband mellan ett sänkt skatteuttag i Sverige och positiva tillväxteffekter. I den seriösa forskning som finns på området – det har publicerats flera uppsatser som jag kan hänvisa Bo Lundgren till efter debatten – jämförs ett antal europeiska länder och länder i västvärlden som har vitt skilda skattekvoter och vitt skilda ambitioner när det gäller välfärdspolitiken. Men det går inte att finna ett samband mellan sänkt skatt och tillväxt.

Bo Lundgren och hans parti, Moderaterna, har ju lanserat en ny allians för förnyelse, som än så länge inte har fått så mycket uppmärksamhet. Men det som hittills har uppmärksammats är att man utlovar massivt sänkta skatter. Det talas om en skattekvot på 40 % av BNP. Det skulle innebära sänkta skatteinkomster på 250 miljarder. Var dessa pengar skall tas ifrån är en fråga som inte har uppmärksammats särskilt mycket. Vad skulle det få för tillväxteffekter om vi sänkte offentliga utgifter med 250 miljarder? Om pengarna tas från kommunerna, skolan och utbildningen, får det definitivt tillväxteffekter. Om pengarna tas från transfereringssystemen, så att människor känner att de inte längre kan lita på dem, får det också tillväxteffekter. Människor som inte litar på trygghetssystemen kommer nämligen inte att våga konsumera. Varifrån skall pengarna annars tas? Är det från äldreomsorgen? Hoppas man att därigenom uppnå en tillväxteffekt?

Detta är centrala frågor. Om man är så övertygad om att en sänkt skattekvot automatiskt ger högre tillväxt, måste man också orka och våga säga varifrån de 250 miljarderna skall tas.

Anf. 4 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Thomas Östros frågade hur jag tror att det kändes för företagare under den period då jag hade ansvar för bl.a. skattepolitiken. Jo, bättre. NUTEK gjorde nämligen undersökningar om hur företagarna upplevde sin situation. 1990 var det ungefär en tredjedel som tyckte att de senaste åren hade inneburit förbättringar. 1994 tyckte drygt 60 % att det hade blivit förbättringar under 1993, trots de stora problemen. Anledningen till förbättringarna var just de strukturella reformer som vi genomförde samtidigt som vi vidtog åtgärder för att hantera det skenande underskottet, vilket vi naturligtvis såg som en följd av den arbetslöshet som började explodera i slutet av 80-talet.

Jag trodde att Thomas Östros var förmögen att introducera någon form av nytänkande i det socialdemokratiska Finansdepartementet. Det Göran Perssonska gamla, att allting gick snett den 4 oktober 1991 vid lunchtid, då vi tillträdde, är ju inte sant. Mona Sahlin och andra, som numera är sanningssägare, talar ju om att det inte var så. Det vore mer klädsamt om ett nytt statsråd i Finansdepartementet ägnade sig åt att se framåt.

Jag tycker att kampen mot arbetslöshet och bidragsberoende är viktigast av allt för människornas skull. Det är viktigt att seriöst diskutera

vad Magnus Henrekson och andra skriver. Jag är beredd att ändra politiken.

Men vad jag hör av statsrådet är att det inte finns någonting som skall ändras och att allting är bra. Skatterna är tillräckligt höga, måhända, men de kan inte sänkas, vilket är helt fel. Dubbelbeskattning av det som är grunden för nya jobb och expansion är alldeles utmärkt. Varför då inte införa trippelbeskattning, om det inte får några effekter? Jag tycker att ni skall sluta med detta, uppriktigt sagt, felaktiga käbbel om vad som hände, därför att ni i sak har fel. Se framåt i stället!

När det gäller skattesänkningar gäller det att långsiktigt genomföra det som är väsentligt för att skapa goda villkor för företagandet och för att återge hushållen och familjerna en egen rörelsefrihet och ett eget ansvar. Detta kräver två saker. Det kräver regelförändringar inom det offentliga, men det kräver också, Thomas Östros, att de över miljonen människor som är arbetslösa kan få nya jobb. Där skapas utrymme för förbättrad ekonomi.

Vet statsrådet vad arbetslösheten kostar? Den kostar i storleksordningen 25 000 kr per hushåll. Den kostnaden vill vi undvika genom att skapa förutsättningar för nya jobb och minskat bidragsberoende.

Jag fick inte ett enda svar på mina frågor. Interpellationsdebatterna är ju till för meningsutbyten, förhoppningsvis om framtiden. Jag vill ställa en enda fråga, och den gäller förutsättningar för kapitalbildning. Vi har en situation där avkastningen på lånat kapital i företag beskattas med 30 %. Det egna riskbärande kapitalet beskattas med 30 % i handelsbolag och enskild firma, som är den företagsform som används av de växande företagen. Där tycker Thomas Östros och hans regering att det skall vara en dubbel skatt på sammanlagt 50 %.

Varför skall det egna riskbärande kapitalet beskattas dubbelt med 50 %? Man diskriminerar mot just det som faktiskt behövs för att bygga ut de nya jobben och starta de nya företagen. Det vore intressant att få ett svar *bara* på denna enda lilla fråga. Sedan skall jag be att få utveckla en del andra saker i mitt sista inlägg.

Anf. 5 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Låt mig ta upp Bo Lundgrens tråd när han talar om det han kallar dubbelbeskattning. Det Bo Lundgren gjorde under perioden 1991–1994 var att kraftigt subventionera aktieägarna och samtidigt straffa bolagen. Att göra på det sättet, att ta bort dubbelbeskattningen genom att avskaffa utdelningsskatten på aktier och kraftigt sänka reavinstbeskattningen, fick fördelningspolitiska konsekvenser som gav ett helt orimligt utfall.

Konsekvensen blev samtidigt att Bo Lundgren och hans kolleger på Finansdepartementet inte orkade med budgetsaneringen. Skall man klara av att få ett land på fötter, måste alla vara med och bidra. Man kan inte göra som Bo Lundgren gjorde under sin period; höja skatten för låg- och medelinkomsttagare, och kraftigt sänka den för vissa utvalda grupper. Det håller inte. Ett land klarar aldrig av det.

Vi har genomfört ett saneringsprogram som har fått mycket kraftiga resultat i praktiken för företagare i Sverige. Vi har en bra fördelning.

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Alla är med och betalar. Vi är nu på väg mot balans i de offentliga finanserna 1998 – något som varit otänkbart under Bo Lundgrens tid. Tack vare detta har räntorna fallit dramatiskt. Underskatta inte räntornas effekt på småföretagandet!

På valdagen hade vi, om vi ser på hushållen, en ränta på ett femårigt villalån som låg på 13 %. I dag får man, det kan jag säga även om jag inte har hunnit se efter än – räntan kanske sjunker under dagen – samma lån för drygt 9 %. Vad tror Bo Lundgren att *det* betyder för hushållen och för hushållens vilja att konsumera och investera?

Glöm inte hur det var för två år sedan! För ganska precis två år sedan, våren 1994, lade Bo Lundgren tillsammans med Anne Wibbe fram kompletteringspropositionen. Det var under den tid då företagarna i Sverige enligt Bo Lundgren var mycket nöjda. Jag undrar förresten om man har frågat de 50 000 företag som gick i konkurs under denna period om *de* var nöjda. Den våren lade ni fram en kompletteringsproposition som var det sista stora aktstycke er regering producerade. Det var ett erbarmligt aktstycke när det gällde att sanera statens finanser. Det byggde på glädjekalkyler. Ni hoppades få räntor långt under de tyska och tillväxt högt över alla andra länder, men samtidigt hade ni stora underskott i de offentliga finanserna.

Det om något tränger ut privat verksamhet. Det är en lärdom av 90-talet: Statsfinansiellt kaos tränger ut privat verksamhet. Vi kommer att se över företagsskattesystemet för att se om det går att ytterligare stimulera investeringar i små och medelstora företag. Företagsskatteutredningen tittar på det, och vi kommer att lägga fram förslag.

För oss är det helt klart att det är stabila statsfinanser som är grunden för kamp mot arbetslösheten. Låt mig ta ett exempel: Om ni för två år sedan hade sagt att vi skall satsa på 100 000 nya utbildningsplatser – det hade inte Moderaterna gjort, men kanske hade ett mittenparti som Centern kunnat göra det – så skulle det över huvud taget inte ha mottagits som trovärdigt. Ett land på väg mot statsfinansiell bankrutt skulle påstå att man skulle satsa ytterligare tio miljarder kronor i offentliga utgifter. Ingen hade trott på det. Räntorna hade stigit.

I dag klarar vi av att säga att vi tar ännu ett steg i kampen mot arbetslösheten. Vi satsar tio miljarder kronor på utbildning. Vi satsar på kompetens och på hög utbildning och inte i första hand på lågavlönade jobb i servicesektorn. Vi kan göra detta med stabilitet. Det är trovärdigt, för det här landet är på väg att ta sig ur en statsfinansiell kris. Dessa samband måste man ha klara för sig.

Det finns en del siffror som är viktiga när Bo Lundgren talar om skattekvot, skattetryck och privat sektor. 1990 var Sverige ett av de länder i OECD som hade högst andel privatanställda. Välfärdsstaten var stor och stark, och skattetrycket var högt. Hur förklarar Bo Lundgren sådana samband?

Anf. 6 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Det var just 1990, när Socialdemokraterna satt vid regeringsmakten, som det kokade ihop till realräntechocken, finanskrisen

och till mycket annat som vi fick ärva, så det är väl inte så mycket att vara stolt över.

När jag hör Thomas Östros måste jag med beklagande konstatera att ni kommer att misslyckas om ni inte är beredda att ändra er. Det är ganska givet att balanserade offentliga finanser är ett måste. Sanerade finanser som följer av arbetslöshetsutveckling måste genomföras. Ni har genomfört ett program som ungefär motsvarar vad vi planerade, men ni har bara sett till det kamerala. Ni har höjt skatter med 80 miljarder kronor, och det har skapat de problem som Magnus Henrekson talar om. Han säger specifikt att det ni genomförde försämrar förutsättningarna för expansion och för nya jobb. Det är vad ni har gjort.

Det ni *skulle* ha gjort var att fullfölja den budgetsanering som vi lade grunden till i den omfattning som behövdes. Ni har ju fått gå in med nya paket eftersom det från början inte räckte till, just beroende på att ni kvävde tillväxten. Den var god 1994 och 1995, men i år är den inne i en rejäl svacka. Ni har svikit de människor som är arbetslösa eftersom ni har försämrat företagandets villkor på det sätt som beskrivs i den bok jag citerade.

Då står det för skattepolitiken ansvariga statsrådet och pratar en massa strunt egentligen. Han svarar inte på frågor som är väsentliga för människor som saknar jobb och som tvingas leva på bidrag.

Thomas Östros försvarar de höga skatterna. Han försvarar den extra höga skatten på det kapital som är grunden för de nya jobben. Vi avskaffade denna och skapade likhet och neutralitet fullt finansierat.

Thomas Östros, jag är faktiskt ledsen. Inte så mycket för min egen skull som för de arbetslösa och för dem i Sverige som kommer att lida på grund av Thomas Östros brist på insikt.

Anf. 7 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Bo Lundgren väljer att bortse från att Sverige internationellt sett har en av de mest förmånliga bolagsbeskattningarna. Titta på statistik från OECD! Vi har en låg skatt på företagssektorn. Det har varit traditionell socialdemokratisk politik att ha skatter som uppmunt-
rar företagande och växande företag. Vi har lärt oss ganska hårt in på bara skinnet vad Bo Lundgrens metod handlar om. En och annan brukar ibland ställa frågan till Bo Lundgren – jag skall själv inte göra det, för Bo Lundgren har ingen repliktid kvar – vad hans politik ledde till.

Det skulle vara intressant att någon gång få höra ett uns av självkritik från riksdagsledamoten Lundgren. Han har ju prövat sina idéer i praktiken. Han hade tre år på sig.

Jag fick inget svar på vad den långsiktiga politiken innebär. Är det 40 % som är det ideala skattetrycket, den ideala skattekvoten, i Sverige? Det handlar om 250 miljarder kronor. Vad skall det dras ned på, och vad får det för tillväxteffekter?

Barnomsorg i alla kommuner i Sverige kostar 38 miljarder kronor. Grundskolan kostar 47 miljarder och gymnasieskolan 19 miljarder. Om vi räknar på budgetposterna inser vi att 250 miljarder kronor är oerhört

Prot. 1995/96:85

24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

mycket offentliga utgifter. Det kan man inte dra in utan att det får dramatiska tillväxteffekter.

En stor fördel för Sverige när vi nu tar oss ur depressionen är att vi har en stark offentlig sektor, som erbjuder en bra utbildning och en bra omsorg och som gör att alla människor – även företagare – har tryggheten att våga satsa. I Sverige kan man pröva vingarna, för här finns det ett trygghetssystem som tar hand om en om det går helt åt pipan.

Man måste förstå sambandet mellan tillväxt och trygghet. Det går inte att skrämma eller avreglera fram tillväxt. Det måste också finnas en trygghet när det gäller att staten klarar av sina finanser och ställer upp med utbildning och hjälp till barn, ungdomar och äldre.

Det är viktigt. Dessa samband tycker jag att Bo Lundgren skulle ta och fundera på framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1995/96:174 om beskattningen av flygbränsle

Anf. 8 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Lennart Daléus har frågat mig vad regeringen avser att vidta för åtgärder för att driva frågan om gemensamma regler för beskattning av flygbränsle inom EU och vilka åtgärder regeringen avser att vidta nationellt för att med ekonomiska styrmedel minska flygtrafikens miljöpåverkan. Frågan är ställd mot bakgrund av att EU-kommissionen har funnit att miljöskatten på inrikes flygtrafik är oförenlig med gemenskapsdirektiv på punktskatteområdet (92/12/EEG av den 25 februari 1992 och 92/81/EEG av den 19 oktober 1992).

Flygfotogen som används för drift av flygplan har aldrig beskattats i Sverige. Detsamma gäller för flygbensin med undantag för en begränsad period under 1980-talet, då flygbensin som förbrukades för privatflygning beskattades. Någon energi- och koldioxidskatt tas alltså inte ut på flygbränsle.

Inom EU gäller att oljeprodukter som används för yrkesmässig flygtrafik skall vara undantagna från beskattning. Detta tvingande undantag får dock begränsas till flygfotogen. EU-kommissionen håller för närvarande på att se över de delar av mineraloljedirektivet där dessa bestämmelser ingår, och en rapport från kommissionen förväntas komma före årsskiftet. Det är angeläget att skapa ekonomiska styrmedel som kan minska skadlig miljöpåverkan från flygtrafiken. Vad gäller skatteområdet är möjligheten till nationella åtgärder begränsad av internationella överenskommelser som även påverkat nuvarande EU-regler. Sverige avser emellertid att verka för att möjligheterna till miljöstyrning ökar i samband med den översyn av mineraloljedirektivet som nu genomförs. Det bör dock hållas i minnet att även om det skulle bli tillåtet att beskatta flygbränsle för yrkesmässig flygtrafik inom EU är det inte rimligt att Sverige ensamt inför en sådan skatt med hänsyn till risken för en snedvridning av konkurrensen.

Beträffande nationella åtgärder avser regeringen att i höst lägga fram ett förslag om att fr.o.m. den 1 januari 1997 ersätta miljöskatten på inrikes flygtrafik med ett alternativ med minst samma styreffekt som miljöskatten. Skälen härför är dels att miljöskatten inte längre är något effektivt styrmedel, dels att avregleringen av den civila inrikes luftfarten har gjort det allt svårare att på ett rättvist sätt göra de schablonberäkningar som miljöskatten grundas på. Ett alternativ till miljöskatten skulle kunna vara miljörelaterade luftfartsavgifter inom ramen för internationellt accepterade principer.

Prot. 1995/96:85
24 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 9 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag tackar naturligtvis för svaret, men jag måste säga att jag tycker att det var litet oprecist till delar. Svaret var inte vidare konkret när det gäller statsrådets syn på framtiden. För att sortera litet grand i fråga om händelseförloppet skulle jag vilja fråga om några saker som statsrådet inte berörde.

Statsrådet relaterar till att jag har frågat mot bakgrund av att EU-kommissionen funnit att miljöskatten är oförenlig med gemenskapsdirektiv på punktskatteområdet. För att vara litet mera konkret frågar jag då: Har EU hört av sig i den här frågan? Statsrådet nämner inte något om det. Om EU har hört av sig vore det nog bra – kanske kan jag nu få ett svar – att få höra vad man i EU säger. Om man har hört av sig och om man säger något är frågan om Sverige kommer att svara på det man har hört av sig om. När kommer Sverige i så fall att svara på det som EU har frågat om? Sedan till kärnpunkten: *Vad* kommer Sverige att svara? *Vad* kommer regeringen att svara för den händelse att EU har hört av sig i den här frågan? Det intressanta är naturligtvis vad Sveriges agerande kommer att vara.

Herr talman! Utan att det relaterats till att EU har hört av sig – men jag får kanske, som sagt, svar alldeles strax – är frågan: Hur kommer regeringen och statsrådet att agera för att åstadkomma något när det gäller de ambitioner som vi ändå har på det här området? Statsrådet nämner inte något om t.ex. möjligheterna att agera via ICAO, den gemensamma internationella flygorganisationen. Inte heller nämner statsrådet något om hur Sverige kommer att verka för att möjligheterna till miljöstyrning skall öka i samband med en översyn av mineraloljedirektivet. Hur kommer Sverige alltså att göra? Vidare återkommer jag till frågan: Vad kommer Sverige att göra?

Nu säger statsrådet att regeringen avser att lägga fram ett förslag om att fr.o.m. den 1 januari 1997 ersätta miljöskatten på inrikes flygtrafik med ett alternativ. Då undrar jag, med kännedom om EU:s sätt att arbeta: Om den miljöskatt som vi nu har på inrikes flygtrafik till äventyrs skulle strida mot EU:s regelverk, kan man då vänta till den 1 januari 1997 med att ta bort den, eller uppstår det ett glapp så att en möjlig ny hantering alltså så att säga hamnar i ett tomrum emellan? Eller svarar regeringen – här vet jag alltså inte om regeringen kommer att svara på något som EU möjligen har hört av sig om – att man kommer att vara långsam när det gäller att ta bort miljöskatten? Statsrådet nämner, som

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

sagt, ingenting om det, men jag är övertygad om att jag får ett svar på det alldeles strax.

Så till en annan sak som jag vill fästa uppmärksamheten på. Det gäller det flygfotogen som är undantaget från beskattning enligt EU-regelverket. Det gäller också flygbensin, och där är man litet mjukare. Flygbensin får ju beskattas. Har statsrådet inga intentioner i den riktningen?

Anf. 10 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Det var en mängd frågor. En del av dem tycker jag nog är besvarade, men vi kan väl försöka utreda hur långt jag inledningsvis kom i mitt svar.

Vad har EU gjort? Ja, kommissionen har i en skrivelse den 21 februari i år begärt att så snart som möjligt få besked om vilka åtgärder Sverige tänker vidta med anledning av att DG XXI funnit att den svenska lagen om miljöskatt på inrikes flygtrafik inte är förenlig med mineraloljedirektivet. I det brevet menar man att svar till kommissionen bör lämnas före april månads utgång.

När det gäller den proposition som vi lade fram i samband med vårpropositionen, den särskilda skattepropositionen – och detta beskrivs också i vårpropositionen – lägger vi förslag till riksdagen om ett avskaffande av denna skatt. Nu vidtar riksdagsbehandling. Sedan får vi se vad riksdagen beslutar, och därefter fortsätter det hela.

Det är fortfarande för tidigt att säga exakt vad som skall ersätta denna skatt. Ett beredningsarbete pågår, och regeringens avsikt är att den 1 januari 1997 ha något som ersätter den. Vi får säkert anledning att återkomma till det senare och kan då diskutera det här. En beredning pågår alltså.

Jag tror att det ligger en viktig poäng i att ta hänsyn till de konkurrenslägen som kan uppstå, om Sverige lägger skatt på flygbränsle. Men det är klart att det finns stora möjligheter att tanka på andra ställen. Vidare är det viktigt att ta hänsyn till att den typ av skatt som vi haft och som varit schablonberäknad inte har gett särskilt bra styreffekter. Kunde vi således hitta en annan typ av skatt eller avgift som ger bättre styreffekter, skulle vi kunna få en bättre miljöpolitik. Det är summa summarum här. Därmed tror jag att jag har svarat på Lennart Daléus frågor.

Anf. 11 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag är ledsen att det blev en mängd frågor i mitt första inlägg, men nu börjar jag kunna locka ur statsrådet litet konkreta svar. Jag skall inte lägga mig i, men de svaren hade kanske kunnat vara med i det ursprungliga svaret. Om EU har hört av sig och om regeringen har för avsikt att svara EU, så är det väl något som kanske kunde ha redovisats. En fråga kvarstår ändå. Man skall tydligen ha svarat före april månads utgång. I så fall återstår inte många dagar. Vi är ju snart framme vid både valborgsmässafton och första maj.

Möjligen har statsrådet och regeringen tänkt ut ett klurigt svar. Kanske är det redan skickat eller på väg att skickas, och kanske har det

den konklusionen att statsrådet kan berätta litet grand om det för Sveriges riksdag ungefär samtidigt som svaret går i väg till EU. Jag tycker att det vore jätteintressant om en redovisning i den frågan fanns också här i riksdagen.

Sedan till en sak som har förbryllat mig litet. Det är ju förbjudet med beskattning av det slag som vi här talar om, dvs. miljöskatter på flygfotogen och flygbränsle. Jag nämnde det lilla undantaget för flygfotogen. Detta är tvingande: Man får inte ha skatt på flygningar generellt i landet - och nu talar vi om privatflyg, inte det militära. Men enligt EU får man göra undantag på en punkt. Man får ha en nationell skatt på privat nöjesflyg. Men si, just på den punkten har Sverige begärt att få slippa att ha skatt. Jag tycker, herr talman, att det är bakvänt. Där vi inte får ha skatt har vi skatt, och där man får ha skatt vill Sverige inte ha skatt. Jag tycker att vi skall ha ett ganska rakt förhållningssätt till EU:s regelverk. Jag undrar faktiskt hur det kommer sig att Sverige inte vill ha skatt på det privata nöjesflyget.

Herr talman! Den här frågan har legat i regeringens hantering i många år. Om jag kommer ihåg rätt var det så tidigt som 1993/94 som frågan hur man skulle agera i stället blev aktuellt. Nu skriver vi 1996. Man kan hoppas att spurtan i arbetet blir litet snabbare.

Statsrådet hade inte några synpunkter på hur man skulle kunna göra i stället. Låt mig i all enkelhet ge några tips. Jag tror att användningen av landningsavgifter är ett hanterbart sätt. Ett annat sätt är att arbeta med bulleravgifter. Det finns en möjlighet att den vägen komma åt de problem som man vill komma åt, nämligen miljöstörning. Detta finns redovisat i gamla utredningar om bulleravgifter och arbetet med bulleravgifter i miljöarbetet. Det finns alltså tillgängligt för statsrådet. Det kanske kunde vara ett sätt att komma till rätta med dessa problem.

Anf. 12 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)

Herr talman! Jag tackar för tipsen. Jag beskrev i mitt interpellationssvar att det skulle handla om avgifter av den här typen. Men då skall man vara medveten om att det när det gäller den typen av avgifter, t.ex. bulleravgifter, finns internationella överenskommelser och regleringar som gör att den typen av intäkter skall användas i bullersanerande syfte. Det kan vara bra. Då blir det inte samma typ av skatt som vi har i dag.

Det finns säkert olika överväganden att göra. Det arbetet pågår. Jag är inte beredd att nu fastna för någon modell, men jag är naturligtvis öppen för alla idéer om hur det här skall bedrivas. Jag vill ha en beskattning eller en avgift som så litet som möjligt diskriminerar svenska flygbolag gentemot utländska. I dag har vi en helt annan konkurrenssituation än för några år sedan. Jag vill ha en avgift som har en sådan effekt att den styr mot bättre miljö. Sedan skall man vid utarbetandet av detta också ta hänsyn till alla internationella konventioner, inklusive de regler som följer med EU-medlemskapet.

Jag tycker att Lennart Daléus skall beakta de problem som finns med att ha särskilda skatter för särskild flygtrafik inom landet. Man får

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

problem med kontrollen och med att göra avvägningar mellan vad som är privat och vad som är affärsverksamhet.

Jag tror att jag för min del nöjer mig med detta.

Anf. 13 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag har förmånen att få använda två minuter till, och jag tänkte då upprepa några av de frågor som jag hade. Jag kanske har varit ouppmärksam, men jag har inte hört statsrådet svara på frågan huruvida han är klar med något svar till EU och i så fall vad det innehåller eller när han tänker skicka i väg det. Jag tiggde och bad om att få lyfta på förlåten till det svar som kommer att lämna Sverige om några dagar, om jag skall tolka statsrådets tidsplan rätt. Det vore intressant för riksdagen att höra litet om den inriktningen.

Det andra som jag inte har fått besked om – jag kanske återigen har varit ouppmärksam – är varför man från svensk sida så gärna vill få ett undantag för att skattebefria just det privata nöjesflyget, av allt. Varför just det? Som jag sade tidigare, herr talman, är det just det moment där man enligt EU-regelverket får ha beskattning, medan man på det andra området inte får ha beskattning. Vad Sverige alltså gör, såvitt jag förstår, är att man har beskattning på det område där man inte får ha beskattning och att man vill få undantag från beskattning på det område där man får ha beskattning. Det var det här som jag hade litet svårt att få ihop.

Herr talman! Jag kan också säga litet om det tips som jag gav statsrådet om bulleravgifter. I tidigare statliga utredningar konstaterar man – jag vill understryka det – att det finns en koppling mellan buller och miljöutsläpp, som gör att bulleravgifter är väldigt attraktiva. Om man ger sig på bullret kommer man alltså med stor sannolikhet att med rätt bra träffsäkerhet komma åt också miljöåtgärderna och miljöproblemen. Det var alltså det som låg bakom detta tips. Jag har förstått att statsrådet nu är klar för sin del.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 23 april

1995/96:186 av *Widar Andersson* (s) till finansministern
Marknadsekonomins utveckling

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll måndagen den 29 april.

6 § Anmälan om skriftlig fråga

Prot. 1995/96:85
24 april

Anmälades att följande skriftliga fråga framställdes

den 24 april

1995/96:399 av *Birgitta Gidblom* (s) till utrikesministern
Kärnkraftverk och kärnavfall på Kolahalvön

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
måndagen den 29 april.

7 § Anmälan om svar på skriftliga frågor

Anmälades att följande svar på skriftliga frågor inkommit

den 24 april

1995/96:376 av *Carina Hägg* (s) till näringsministern
Offentligt ägande av elkraftsanläggningar
1995/96:377 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
Vapenförsäljningen från Europa till Asien
1995/96:378 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Kosova
1995/96:379 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Slutförvar av kärnavfall
1995/96:380 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Svenskt kärnavfall i England
1995/96:384 av *Mikael Odenberg* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Jämställdhetsombudsmannen
1995/96:386 av *Rolf Edlund* (c) till kommunikationsministern
Stående passagerare i bussar
1995/96:387 av *Kjell Ericsson* (c) till jordbruksministern
Skador orsakade av rovdjur
1995/96:388 av *Carina Moberg* (s) till näringsministern
Konkurrensneutralitet
1995/96:389 av *Carina Moberg* (s) till statsrådet Leif Blomberg
Särskilda insatser i invandratäta områden
1995/96:390 av *Carina Moberg* (s) till inrikesministern
Bidrag till allmänna samlingslokaler
1995/96:391 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Jämställdhetsaspekter på distansarbete
1995/96:392 av *Carina Hägg* (s) till försvarsministern
Minröjning
1995/96:393 av *Owe Hellberg* (v) till inrikesministern
Privat bostadsförmedling

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

1995/96:394 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Urval av lämpliga platser för slutförvaring av kärnavfall

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
måndagen den 29 april.

8 § Kammaren åtskildes kl 12.46.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1995/96:85
24 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 1995/96:159 om massarbetslösheten, bidragsberoendet och de höga skatterna.....	1
Anf. 1 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	1
Anf. 2 BO LUNDGREN (m)	4
Anf. 3 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	5
Anf. 4 BO LUNDGREN (m)	6
Anf. 5 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	7
Anf. 6 BO LUNDGREN (m)	8
Anf. 7 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	9
4 § Svar på interpellation 1995/96:174 om beskattningen av flygbränsle.....	10
Anf. 8 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	10
Anf. 9 LENNART DALÉUS (c).....	11
Anf. 10 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	12
Anf. 11 LENNART DALÉUS (c).....	12
Anf. 12 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	13
Anf. 13 LENNART DALÉUS (c).....	14
5 § Anmälan om interpellation	14
1995/96:186 av <i>Widar Andersson</i> (s) till finansministern.....	14
Marknadsekonomins utveckling.....	14
6 § Anmälan om skriftlig fråga	15
1995/96:399 av <i>Birgitta Gidblom</i> (s) till utrikesministern.....	15
Kärnkraftverk och kärnavfall på Kolahalvön	15
7 § Anmälan om svar på skriftliga frågor	15
1995/96:376 av <i>Carina Hägg</i> (s) till näringsministern.....	15
Offentligt ägande av elkraftsanläggningar.....	15
1995/96:377 av <i>Carina Hägg</i> (s) till utrikesministern.....	15
Vapenförsäljningen från Europa till Asien.....	15
1995/96:378 av <i>Eva Goës</i> (mp) till utrikesministern	15
Kosova	15
1995/96:379 av <i>Eva Goës</i> (mp) till miljöministern.....	15
Slutförvar av kärnavfall.....	15
1995/96:380 av <i>Eva Goës</i> (mp) till miljöministern.....	15
Svenskt kärnavfall i England.....	15

Prot. 1995/96:85
24 april

1995/96:384 av <i>Mikael Odenberg</i> (m) till statsrådet <i>Ulrica Messing</i>	15
Jämställdhetsombudsmannen.....	15
1995/96:386 av <i>Rolf Edlund</i> (c) till kommunikationsministern.....	15
Stående passagerare i bussar	15
1995/96:387 av <i>Kjell Ericsson</i> (c) till jordbruksministern.....	15
Skador orsakade av rovdjur.....	15
1995/96:388 av <i>Carina Moberg</i> (s) till näringsministern.....	15
Konkurrensneutralitet.....	15
1995/96:389 av <i>Carina Moberg</i> (s) till statsrådet <i>Leif Blomberg</i>	15
Särskilda insatser i invandratäta områden	15
1995/96:390 av <i>Carina Moberg</i> (s) till inrikesministern.....	15
Bidrag till allmänna samlingslokaler	15
1995/96:391 av <i>Carina Hägg</i> (s) till statsrådet <i>Ulrica Messing</i>	15
Jämställdhetsaspekter på distansarbete.....	15
1995/96:392 av <i>Carina Hägg</i> (s) till försvarsministern	15
Minröjning.....	15
1995/96:393 av <i>Owe Hellberg</i> (v) till inrikesministern.....	15
Privat bostadsförmedling.....	15
1995/96:394 av <i>Eva Goës</i> (mp) till miljöministern	16
Urval av lämpliga platser för slutförvaring av kärnavfall.....	16
8 § Kammaren åtskildes kl 12.46.....	16